

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. ונתן פדיון נפשו דמי נזק.....2
- ב. נפל מראש הגג ונתקע באשה ... וביבמתו לא קנה.....2
- ג. חייב בנזק בצער בריפוי בשבת אבל בשבת לא ... דתנן אינו חייב על הבשת עד שיהא מתכוין.....2
- ד. נפל מראש הגג ברוח שאינה מצויה והזיק ובייש חייב על הנזק ופטור בד' דברים ברוח מצויה והזיק ובייש חייב בד' דברים ופטור על הבשת ואם נתהפך חייב אף על הבשת
4
- ה. הניח לו גחלת על לבו ומת פטור על בגדו ונשרף חייב.....4
- ו. כבש עליו לתוך האור או לתוך המים ואינו יכול לעלות משם ומת חייב דחפו לתוך האור או לתוך המים ויכול לעלות משם ומת פטור.....5
- ז. קרע את כסותי שבר את כדי חייב על מנת לפטור פטור.....6
- ח. וזון עלן ניצד הרגל.....7
- א. המניח את הכד ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור ... ואם הוזק בה בעל החבית חייב בנזקו.....7
- ב. זה בא בחביתו וזה בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטור.....8
- ג. זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש נסדקה חבית של דבש ושפך זה יינו והציל את הדבש לתוכו אין לו אלא שכרו.....9
- ד. דאין הולכין בממון אחר הרוב.....9
- ה. בא אחר ונתקל בה ושברה פטור ... ממלא רה"ר כולה חביות ... באפילה... לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים ... קרנא דעצרא הוי דכיון דברשות קעבדי איבעי ליה לעיוני ומיזל.....10
- ו. הרי אמרו לרכובה שלש ולבעיטה חמש ולסנוקרת שלש עשרה לפנדא דמרא ולקופינא דמרא מאי שלח ליה חסדא חסדא קנסא קא מגבית בבבל.....12
- ז. עביד איניש דינא לנפשיה.....12
- ח. בן בג בג אומר אל תיכנס לחצר חברך ליטול את שלך שלא ברשות שמא תראה עליו כגנב אלא שבור את שיניו ואמור לו שלי אני נוטל.....15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

דף כז.

א. ונתן פדיון נפשו דמי ניזק

כמה הוא הכופר¹, בשור מועד שהרג אדם, כמו שיראו הדיינים שהוא דמי הנהרג הכל לפי שוויו של נהרג שני' (שמות כא פסוק לב) ונתן פדיון נפשו ככל אשר יושט עליו, וכופר העבדים בין גדולים בין קטנים זכרים או נקבות הוא הקנס הקצוב בתורה (שם פסוק לב) אם עבד יגח השור או אמה כסף שלשים שקלים יתן לאדניו בין שהיה העבד שוה מאה מנה בין שאינו שוה אלא דינר.

ב. נפל מראש הגג ונתקע באשה ... וביבמתו לא קנה

כבר התבאר במסכת יבמות דף נד: שהיבם שנתקשה לאשתו², ואפילו נתקשה ליבמתו³, ונפל מן הגג ונתקע ביבמתו לא קנה, שהרי אין כאן כוונת ביאה כלל.

אולם אם התכוין לביאה, כבר התבאר שם דף נג: שאפילו בא עליה כגון שנתכוין⁴ לבא על אשתו ונתקשה לה, ותקפתו יבמתו ובא עליה. וכן אם היו, שניהם אנוסים, כגון שנתכוין לבא על אשתו ונתקשה לה, ותקפוהו נכרים ודבקום זה בזה, ששניהם לא נתכוונו לשם מצוה.

ג. חייב בנזק בצער בריפוי בשבת אבל בשת לא ... דתנן

אינו חייב על הבשת עד שיהא מתכוין

¹ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק יא הלכה א

² שו"ע ונו"כ שם

³ שלא נתכוונו אלא לומר שכבר היה מקושה יהיה מאיזה צד שיהיה ולא נקט לאשתו אלא אורחא דמילתא

כן נראה לענ"ד. מ"ז שם ו

⁴ שו"ע ונו"כ שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף כו. שבת שלומי⁵ צער רפוי ושבת חייב גם כשהזיק שלא בכונה⁶, וכן בשוגג קרוב למזיד⁷, אבל אנוס פטור באלה.

ובבושת⁸ אינו חייב אלא כשנתכוין לבייש, או כשנתכוין להזיק אף על פי שלא נתכוין לבייש⁹, ונחלקו הפוסקים אם חייב בבושת באש שיש בו משום חצי¹⁰.

דע שג' חלוקים הם¹¹ כל זמן שיש בדבר פשיעה גמורה וזהו רוח מצויה אבל הוא שלא בכונה חייב בד' דברים ופטור מן הבושת, לא היתה שם פשיעה גמורה וגם כן לא נעשה באונס גמור, חייב על הנזק ופטור מן השאר, וזהו רוח שאינה מצוייה, ובאונס גמור פטור¹².

⁵ שו"ע ונו"כ תכא ג

⁶ ואף על פי שכתבו בשו"ע בלשון יש אומרים, כבר כתבו הסמ"ע והגר"א שאין חולק בזה.

⁷ עיין בערוה"ש כגון שנתקוטמו זה עם זה ותוך כדי קטטה דחף אחד את חברו שלא בכונת נזק, ומבואר בשו"ע דה"ה כשנפל מן הגג ברוח מצויה חייב.

⁸ שו"ע ונו"כ שם א

⁹ שו"ע ונו"כ שם יא, ובשו"ע הזכיר כמה אופנים בדין שלא בכונה שפטור מן הבושת, המבקע עצים ופרח מהם ע"ז והזיק (שו"ע שם סעיף ט), היתה אבן מונחת בחיקו ועמד ונפלה והזיקה, וכן נתכוין לזרוק למקום זה ונפל למקום אחר (שם סעיף י), וכתב הסמ"ע שם דה"ה הזורק אבן והוציא הלה ראשו וקיבלה, אפילו לדעת המחייבים בנזק (עי' פרק א), נפל מן הגג ברוח מצויה והזיק, אבל נתחפך בנפילתו כדי שיפול על האדם ולא יחבט חייב (שם סעיף יא), המזיק את אשתו בשעת תשמיש (אבל בנזק חייב, שו"ע שם סעיף יב), הדוחף חברו לבור שלא בכונה, ואם עמד וראהו בשעת נפילה חשיב בכונה וחייב בבושת (שו"ע סימן תי סעיף לו ובש"ך שם סק"ג, והביא דעת הרש"ל שפטר א"כ דחפו שור ובא אדם והוסיף עליו). שנים שחבלו זה בזה, אפילו באופן שחייב בנזק משום שהיה יכול להציל עצמו בהכאה מועטת, פטור מבושת (רמ"א סימן תכא סעיף יג, ועי' פרק ב).

¹⁰ בשו"ע סימן תיח סעיף יז סתם שחייב בבושת כאילו הזיקו בידים, וכתב הסמ"ע שם ס"ק כג דכיון שעבר האש ברוח מצויה ה"ז כאילו ידע וכיון לכך, וכאילו נתכוין להזיק, ואף על גב דנפל מן הגג ברוח מצויה פסק בסימן תכא סעיף יא שפטור מבושת, צריך לומר דחשיב אונס יותר מהדליק אש, ובשם רש"י והר"ן כתב שפטור מבושת.

¹¹ באר הגולה תכא יא אות א

¹² וכתב רבינו ירוחם כל אונס שהוא כעין גניבה פטור וכ"כ התוספות. וכדפרישית עיקר דברוח שאינה מצויה גופא איכא לחלק בין אונס גמור כגון שהיה רוח סערה גדולה וחזקה מפרק הרים ומשבר סלעים לשאינה כ"כ חזקה. באר היטב חושן משפט סימן שעח ס"ק ג מהב"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ד. נפל מראש הגג ברוח שאינה מצויה והזיק ובייש חייב על הנזק ופטור בד' דברים ברוח מצויה והזיק ובייש חייב בד' דברים ופטור על הכשת ואם נתהפך חייב אף על הכשת

מי שנפל מן הגג¹³ ברוח מצויה חייב בד' דברים ששונג קרוב למזיד הוא¹⁴, שלא היה לו לעלות לגג שאין לו מעקה כיון שיכול ליפול ברוח מצויה, ופטור מבושת הואיל ולא כיון.

ואם נתהפך דרך נפילתו כדי שיפול על האדם להנאתו כדי שלא יתחבט בקרקע¹⁵, חייב גם על הבושת, שכל המתכוין להזיק אף על פי שלא נתכוין לבייש חייב בבושת, שהרי מ"מ כיון לעשות מעשה זה,

ואם נפל ברוח שאינה מצויה אינו חייב אלא בנזק אף על פי שהוא אונס, כיון שאינו אונס גמור.

ה. הניח לו גחלת על לבו ומת פטור על בגדו ונשרף חייב

המניח גחלת¹⁶ על בגד הבירו, או על שור הבירו ונשרף, אף על פי שהבעלים עומד שם והיה יכול להסירו, חייב המניח, שאין הבעלים חושש להסירו כיון

¹³ שו"ע ונו"כ תבא יא

¹⁴ לבוש שם סמ"ע יח מהטור

¹⁵ לבוש שם סמ"ע יט

¹⁶ שו"ע ונו"כ שפג א ותיה יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

שזה חייב לשלם¹⁷, ויש אומרים¹⁸ שבבהמה שאינה כפותה פטור, ואם נפלה הגחלת בשגגה והיה הבעלים שם ולא סילקו, יש פוטרים¹⁹.

המניח גחלת על גוף חברו ונשרף פטור²⁰.

הניח לחבירו²¹ גחלת על לבו ונשרף ומת פטור ממיתה, אפילו התרו בו, שלא היה סבור שלא יסלקנו שאין דרך שיניח אדם עצמו להשרף כדי שיהרג חברו.

ו. נבש עליו לתוך האור או לתוך המים ואינו יכול לעלות משם ומת חייב דחפו לתוך האור או לתוך המים ויכול לעלות משם ומת פטור

הדוחף את חברו²² לתוך המים או לתוך האש, אומדין אותו אם יכול לעלות משם פטור ממיתה בית דין, ואם אינו יכול לעלות חייב.

¹⁷ בנה"מ סי' קנג סק"ג משמע דדוקא בנזק מבורר הדין כן.

¹⁸ רמ"א תיח שם וכתב הסמ"ע דמה שלא הזכיר המחבר בסימן תיח שדוקא בכפות חייב, מפני שסמך על דבריו בסי' שפג, ואפי' אין הבעלים שם פטור, שלשיטה זו גם לבהמה יש דעת לברוח מן הגחלת ולהסירה, וצ"ע סו"ס בהמה היא ולא הצילה עצמה, ומטעם שהיתה יכולה להסיר הגחלת, אין זו סיבה לפטור המזיק, שאינו אלא כעין שונג וגם מזיק בשונג חייב, ומה שהביאו ראה ממדליק את הגדיש שאינו חייב אלא בגדי כפות, אפשר דדוקא בנזקי אש שברוח שאינה מצויה פטור, אבל באדם המזיק שחייב גם ברוח שאינה מצויה מניין לפטור, ועי' אור שמח פ' יד מה' נזקי ממון.

¹⁹ ערוה"ש סי' תיח סעיף לה, דכיון שבשגגה נעשה למה יחוש יותר מבעל הבגד, ואינו חייב אא"כ לא היה בעל הבגד כאן, ואפי' היו שם אשתו ובניו של בעל הבגד אינו נפטר בזה.

²⁰ שו"ע ונו"כ שם, ובשו"ע איירי שנשרף ומת שפטור ממיתה, וכן הוא בגמרא, ובתוס' שם משמע דה"ה אם נזק פטור מתשלומין, וכתבו הטעם משום שהיה יכול לסלק הגחלת ומדלא הסיר איהו דאפסיד אנפשיה, ובש"מ בשם הר"פ משמע שהטעם הוא משום מחילה, ואף על גב דבסמא את עיני לא מהני מחילה, שאני התם שעושה בבת אחת, שכשאמר לו לא חשב שיעשה מעשה בידים כדבריו, ומיד כשעשה כבר אי אפשר לתקן, אבל גבי גחלת גם לאחר שהניח היה יכול להסירה, ואין לומר שהיה בדעתו לתבוע נזקו, כמו בבגד, שאין אדם מניח לצערו שאינו ניתן לתיקון ע"י תשלומין. והרא"ש והנ"י הוסיפו בטעם הדבר שבהניח על לבו ומת פטור משום שלא עלה על דעת המניח שלא יסירנה, שאין דרך שימסור נפשו למיתה כדי שיהרג חברו, ולכאורה היה נראה עפ"י דבריהם דדוקא במיתה יש לומר כן, אבל בנזקין אפשר שחייב, ומה שהיה סבור שיסירנה אינו אלא כעין שונג.

²¹ שו"ע ונו"כ תיח יח

²² רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ג הלכה ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

וכן אם כבש עליו בתוך הים או בתוך האש, עד שלא נשאר בו כח לעלות ומת חייב, אף על פי שאינו הוא הרוחף בתחילה.

והוא הדין למניח ידו על פי חבירו וחוטמו עד שהניחו מפרפר ואינו יכול לחיות, או שכפתו והניחו בצנה או בחמה עד שמת, או שבנה עליו מקום עד שמנע ממנו הרוח, או שהכניסו למערה או לבית ועישן עליו עד שמת, או שהכניסו לבית של שיש והדליק עליו נר עד שהמיתו ההבל, בכל אלו נהרג עליו שזה כמי שהנקו בידו.

הרוחף בהמת חבירו לים חייב²³, ויש אומרים²⁴ אפילו כשאינה כפותה.

ז. קרע את כסותי שבר את כדי חייב על מנת לפטור פטור

האומר לחבירו²⁵ קרע את כסותי או שבר את כדי, ועשה כן, פטור, אף על פי שלא אמר לו בפירוש שיפטר²⁶, אבל האומר לחבירו להזיק ממון אחרים, אף על פי שאמר לו שיפטר חייב²⁷ המזיק²⁸, וגם זה האומר לו שותף בעון,

²³ שו"ע שפג א

²⁴ כ"מ לשון ששו"ע ועיין ב"י שאפי' לדעת התוס' גבי גחלת דאמרינן שיש בה דעת להסירו, בדחיפה לים לא שייך טעם זה, והגר"א תמה על דבריו שמדברי הרמב"ם משמע שגם ברוחף בהמה לים יש לחלק בין כפות לאינו כפות, ועי' אור שמח שם.

²⁵ שו"ע ונו"כ שפ א

²⁶ ובקצה"ח סימן רמא כתב בטעם דפטור בקרע כסותי דלאו מטעם מחילה הוא שהרי דשלב"ל הוא, אלא שאין כאן חיוב נזק כלל, משום שאין מזיק חייב כשעשה ברשות ומדעת הניזוק, והסכים עמו בנה"מ שם, ולדבריהם גם קמן האומר קרע כסותי פטור, וכתבו האחרונים בסוף פ' כיצד דוקא כשאמר לו קרע, אבל בשתיקה חייב, כדמוכח מהא דהניח גחלת על בגדו, ובסימן תכד סק"א כתב הקצה"ח בשם התוס' שהאומר ע"מ שאין לי עליך דין נזק הוי כמתנה על מה שכתוב בתורה, אבל בד"מ סימן שפ כתב בשם המרדכי ריש כל הגט דלא מיקרי מתנה עמשכ"ב, ובקצה"ח סימן כה סק"י כתב לדעת בעה"מ שאינו פטור אלא כשאמר לו והפטר, ועי' אמרי בינה דיני דיינים סימן לו.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

²⁸ משום שאין שליח לדבר עבירה הב"ח כתב שאם אמר לו בפירוש ע"מ לפטור פטור, ותמה בתרומת הכרי דמה לו להתנות על נזקי חבירו להפטר, ואם מדין שליחות הרי אין שלד"ע, וכתב המ"ז שאפילו אמר בפירוש ואני אשלם פטור, ומשמע שגם מדין ערב פטור, ובאמרי בינה דיני דיינים סימן יז כתב בשם המקנה בקידושין דף ט שלדעת הפוסקים בזרוק מנה לים חייב מדין ערב, ה"נ באומר קרע כסות פלוני ואשלם לך חייב, ועי"ש שפלפל בזה ומסיים האמ"ב שאפשר שהאומר קרע כסות פלוני ואני אשלם לך חייב מדין שכירות, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ורשע הוא שהכשיל עור וחזק ידי עוברי עבירה, וכן בכל שליח להזיק המזיק חייב והמשלח פטור.

הדרן עלך כיצד הרגל

פרק ג המניח

א. המניח את הכר ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור ... ואם הוזק בה בעל החבית חייב בנזקו

נאמר בפרשת משפטים (שמות כא פסוק לג) וְנָפַל שָׁמָּה שׂוֹר אוֹ חֲמוֹר מִזֶּמֶן, ואמרו חז"ל אחד השור ואחד כל בהמה שוין לחיוב נפילתן בבור כשור, ואמרו שור למעוטי אדם וחמור למעוטי כלים, שאפילו נפל בו השור עם כלים ומת השור ונשתברו הכלים, חייב על השור ופטור על הכלים. ונתמעט האדם ממיתה²⁹, אבל בנזק האדם חייב בעל הבור.

אפילו על מיתת בהמה אינו חייב³⁰ אם היא פקתה אלא א"כ נפלה בו בלילה, וחרשת או סומא אפילו נפלה בו ביום. ודכוותה נתמעט באדם שאם נפל לתוכה אדם ומת אפילו היה סומא או שנפל בלילה, בין שהיה בן חורין או עבד פטור, אולם אם הוזק בו האדם אפילו ביום חייב, שאין דרכן של בני

²⁹ דקרא דנפילת הבור במיתה משתעי דכתיב בקרא ההוא והמת יהיה לו,
³⁰ שו"ע ונו"כ שם תי כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אדם להתבונן בדרכים, לפי שכשהאדם מהלך עיניו למעלה ואינו מסתכל תמיד לפני רגליו למטה³¹.

ובשור פקה שהוזק בו ביום יש שמחייבין ג"כ בעל הבור, שגם השור אינו מתבונן שלא יוזק רק ממכשול מיתה הוא נזהר, ויש פוטרין ביום אפילו מנזקי בהמה פקחית משום דבהמה עיניה למטה ודרכה להתבונן שלא תזק כלל.

לפיכך המניח³² את הכר ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בו ושברו פטור, מפני שאין דרך בני אדם להתבונן בדרכים והוזק בו בעל הכר חייב, שלא היה לו להעמיד תקלה ברשות הרבים, ואפילו אם הפקיר את הכר, שכל המפקיר נזקיו בדבר שאין לו רשות לעשות מתחלה חייב³³.

ג. זה בא בחביתו וזה בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטור

שנים³⁴ שהיו מהלכים ברה"ר זה כנגד זה, האחד טעון חבית והשני בקורה, וכדומה³⁵, ופגעו זה בזה ונשברה החבית של זה בקורה של חברו, פטור בעל הקורה, שלשניהם רשות להלך³⁶, ואם עמד בעל החבית מהילוכו ובעל הקורה נכנס בו ונשברה החבית, חייב³⁷.

³¹ לפיכך לא איבעי ליה לעיוני והיה לו לזה לזהר שלא לעשות תקלה ברשות הרבים שמא יכשל בה אדם

³² שו"ע ונו"כ שם תיב א

³³ שכל המפקיר נזקין לאחר נפילת פשיעה חייב, וכאן חייב אפילו הפקירו קודם שהניח, כיון שאסור לעשות כן, עצם ההנחה פשיעה היא, וכתב בערוך השלחן שאם שיברו בידים חייב, אף על פי שזה הניחו שלא ברשות, וכ"ש כשהוזק בשעת שבירה שבעל הכר פטור.

³⁴ שו"ע ונו"כ שעט א ג

³⁵ בשו"ע סיים, וכן זה בא בנרו וזה בפשתנו, וכן כל כיוצא בזה, והוא מדברי המשנה.

³⁶ ואפילו לרש"י הכא חשיב כהוזק, שגם בעל החבית מסייע בנזק.

³⁷ וכתב הטור שאפי' אין הקורה ממלאה כל הדרך, ואף על פי שלא עשה מעשה ההיזק כלל, ולכאורה אינו אלא כעין גרמא, צריך לומר דכיון שהיה מהלך ועמד, עמידתו באמצע הליכה ברה"ר כשאין דרך לעמוד מיקרי מעשה, והוא בכלל אדם המזיק, וכן צריך לפרש מ"ש הנ"י בהא דחייב בעל הקורה בנזקי החבית שאינו מדין בור שהרי בור פטור על הכלים, דכל שמונח על גופו של אדם אינו בכלל בור אלא בכלל אדם המזיק שחייב על הכלים. ובתוס' רעק"א כתב שלדעת הרא"ש הוי בור, ובתה"ד כתב בשם הר"פ שאף בעמד לתקן משא,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

וכן מכוננית שנעצרה באופן פתאומי שלא לפי כללי התנועה, ומתוך כך נתקל בו זה שנסע מאחריו, שלא היה יכול לעצור, העוצר חייב אף בנזקי כלים³⁸.

ג. זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש נסדקה חבית של דבש ושפך זה יינו והציל את הדבש לתוכו אין לו אלא שכרו

שנים³⁹ שפגעו זה בזה, זה יש בידו חבית של יין וזה יש בידו כד של דבש, ונסדק הכד של דבש⁴⁰, וקדם זה ושפך את יינו והציל את הדבש לתוך החבית שלו, אינו יכול לתבוע דמי יינו, ואין לו אלא שכרו הראוי לו⁴¹.

דף כז:

ד. דאין הולכין בממזן אחר הרוב

המוכר חפץ לחבירו⁴², ולא הודיעו לאיזו מטרה קנאו ורוב בני אדם משתמשים למטרה מסוימת, והחפץ אינו כשיר למטרה זו, אלא למטרה אחרת, והמחיר שזה בין אם קנה למטרה זו או למטרת הרוב, אין זה מקח

עצם עמידתו חשוב כאדם המזיק, ובהו"א ב"ק סי' א סק"א כתב שחייב זה נלמד מאדם ובור, אלא שעיקרו אדם המזיק ולכן חייב על הכלים, ועי' בדבריו סי' ד סק"ג.

³⁸ דדמיא לקורה וחבית, אלא שנראה שיש לחלק שמכיון שנתבאר דבעל קורה נקרא אדם המזיק מפני שכל מה שמונח על גופו הוא כגופו (ועפ"ז נראה שהפוגע במכוננית הוא אדם, כמ"ש בפרק ג), זה אינו אלא כשנוהג במכוננית, או בשעת עצירה ממש, אבל מיד לאחר העצירה שוב אינו בכלל אדם המזיק, ולא דמי לקורה שאף לאחר שעמד עדיין אדם המזיק הוא משום שהוא עדיין על גופו, אבל במה שיושב במכוננית חונה אין המכוננית נחשבת כגופו, ואינו אלא מדין בור, מיהו אפשר שלדעת החו"א שזה נלמד מאדם ובור ויש בו חיובי אדם, אפשר שגם זה בכלל. פתחי חושן חלק ו פרק א הערה עט

³⁹ שו"ע ונו"כ רסד ה

⁴⁰ דאין כאן הפסד גמור דיש תקוה להצילו, משו"ה לא אמרינן בו דכל הקודם זכה בו. סמ"ע טו

⁴¹ שכיון שבעל הדבש שם, והיה לו להתנות עמו שעל מנת שישלם לו דמי יינו הוא שופכו ולהציל הדבש, ומדלא התנה יכול האחר לומר אם לא הצלתהו הייתי מוצא אחר בשכירות זה והיה מצילו, ומינה דאם לא היה בעל הדבש שם להתנות עמו, דצריך לשלם לו כל דמי יינו. סמ"ע שם טז

⁴² שו"ע ונו"כ רלב כא גבי מכר לו זרעים הנאכלים, או משתמשים בהם לרפואה או לצביעה, ולא הודיעו שרוצה לזרעם, וזרעם ולא צמחו, אין זה מקח טעות, ואפילו היו זרעים שרוב בני אדם משתמשים בהם לזריעה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

טעות⁴³, ואם כבר נתן הדמים אין המוכר חייב להחזיר, שאין הולכין בממון אחר הרוב ואם עדיין לא נתן. יש אומרים⁴⁴ שאינו חייב ליתן.

**ה. בא אחר ונתקל בה ושברה פטור ... ממלא רה"ר כולה
חביות ... באפילה... לפי שאין דרכן של בני אדם
להתבונן בדרכים ... קרנא דעצרא הוי דכיון דברשות
קעבדי איבעי ליה לעיוני ומיזל**

המהלך בדרך ונתקל ונפל על הכלי ושברו, יש אומרים⁴⁵ שחייב, שהרי אדם מועד לעולם, ובעל הכלי לא פשע.

אולם המניח את הכד⁴⁶ ברה"ר ונתקל בו אדם המהלך ושברו פטור⁴⁷, שאין דרך בני אדם להתבונן, והמניח פושע הוא במה שהניח, ואם הוזק בו המהלך חייב בעל הכד, אף על פי שהפקירו⁴⁸, נתקלה בו בהמה והוזקה פטור⁴⁹. בהמה עיניה למטה ודרכה לעיין אנה תלך⁵⁰.

⁴³ שיכול המוכר לומר לשאר דברים מכרתי לך ולא למטרת הרוב.

⁴⁴ רמ"א שם בשם יש אומרים, והוא בטור בשם הרמ"ה, וכתב הטעם דכיון דרובא וחזקה מסייעין לו אין מוציאין ממנו, ולא מצאתי מי שחולק בזה, ולמה כתבו הרמ"א בשם יש אומרים. אמנם מדברי הלבוש ועוד אחרונים משמע שיש חולקים, שלעולם יד מוכר על העליונה, ועי' שו"ת רב פעלים ח"ב הו"מ סימן יב.
⁴⁵ שו"ע ונו"כ שעה א, ובערוה"ש כתב שהטור השמיט דין נתקל משום שסובר שנתקל הוא אונס נמור, וכמ"ש בסימן תיב סעיף א גבי נתקל בכד ברה"ר להלן, והרמב"ם שמהחייב בנתקל לשימתו שאין לחלק באונסין, אלא דס"ל שבמקום שיש אחר שגרים הנזק בפשיעה אין לחייב את האונס אלא את הפושעה וכן בעל הכד שהניחו ברה"ר פשע.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ תיב א

⁴⁷ וכתב בש"מ דאירי שהיה עייף והניח שם הכד לפוש, ונראה כונתו שאפילו הניחו שלא בפשיעה ממש, וכ"ש כשפשע והניח כד ברה"ר, ועוד שלא נעשה הפקר, ונראה דה"ה אם נפל ממנו חפץ ועבר שם אדם ודרם עליו או נתקל בו ושברו פטור. פתחי חושן חלקו פרק ח הערה כא

⁴⁸ שכל המפקיר נזקין לאחר נפילת פשיעה חייב, וכאן חייב אפילו הפקירו קודם שהניח, כיון שאסור לעשות כן, עצם ההנחה פשיעה היא, וכתב בערוך השלחן שאם שיברו בידים חייב, אף על פי שזה הניחו שלא ברשות, וכ"ש כשהוזק בשעת שבירה שבעל הכד פטור.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

⁵⁰ והמ"מ הוסיף שהאדם הוא בעל מחשבות, והיינו שלפעמים נטרד במחשבותיו, אבל בהמה אינה בעל מחשבות ומעיינת בהילוכה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

המניח כלים ברה"ר במקום שיש לו רשות⁵¹ להניח כגון מקום פנוי שלפני בית הבר, שלפעמים מניחים שם כלים כשבית הבר מלא, או בקרן זווית בשוק שדרך להניח שם, וכל כיוצא בזה. ונתקל בהם המהלך ושברם חייב⁵², שבמקום שדרך להניח צריך להתבונן אם אין שם כלים⁵³.

אולם אם⁵⁴ היה באפילה⁵⁵, או שמילא הדרך כלים אפילו ביום פטור. ויש אומרים⁵⁶ שאם מילא הדרך באופן שאי אפשר לעבור, אפילו שברם בידים פטור.

⁵¹ ובחידושי צ"צ מסתפק כשהניחו לכתף אם מיקרי ברשות ממש, שבגמרא משמע שהנחה לכתף מיקרי ברשות, וכתב דתליא בפירוש הטעם שאמרו אין דרך ב"א להתבונן, אם משום כך נעשה הנתקל אונס גמור, או שמצדד פין מעשה שנוי של בעל הכר, ומצדד בפירוש ראשון, ואפילו לא שהה כדי שיוכל לכתף פטור הנתקל, ולענין אם הווק הנתקל בכד כתב שאם עמד לפוש חייב המניח, אבל אם הניח לכתף תליא בפלוגתא אם אמרינן היה לו להזהיר, שלהרי"ף פטור ולרא"ש חייב, ואם שהה יותר מכדי שיעור לכתף לכונ"ע חייב, דפושע הוא, עיין שם

⁵² שו"ע ונו"כ שם ב

⁵³ בשו"ת קנה בושם סימן קנד דן במי שביקש מחבירו שיבא להקיצו בבוקר, והמשקפיים של הישן היו מונחים על הרצפה תחת קצה המטה, וכשזה בא להקיצו דרך עליהם ונשברו, ומצדד לפוטרו מטעם שאין דרך של ב"א להתבונן בדרכים, והו"ל אונס גמור, ולכאורה יש לדון בזה, דהא במקום שיש לו רשות להניח לא אמרינן טעם זה, ועוד היה נראה דדוקא בדרכים אמרו שאין דרך להתבונן משום שענינו למעלה או משום שהוא בעל מחשבות, אבל לא ברשות היחיד וכ"ש ברשות הניזק, אלא שאפשר שמ"מ יש לפטרו משום שהישן פשע שהרי ידע שחבירו יבא להקיצו, והו"ל כהניחם במקום דריסת רגלים, וצ"ע. פתחי חושן שם הערה כה

⁵⁴ שו"ע שם

⁵⁵ שאינו יכול להתבונן, וצ"ל דמ"מ מקום הילוך הוא לרבים, והיש"ש העלה להלכה עפ"י סוגית הגמרא שבמקום שיש לו רשות להניח חייב אף באפילה, דכל שיש לו רשות להניח הדרינן לכלא דאדם מועד לעולם, ואפילה בכלל זה. כתב באור שמח פ' יג מה' נ"מ שהרמב"ם השמיט הך דקרן זווית, משום שבמקום שיש לו רשות להניח, אף בקרן זווית חייב, ולא אמרו בגמרא בקרן זווית אלא במקום שאין לו רשות להניח, עיין שם.

⁵⁶ הטור כתב, ואם מילא כל הדרך כדים שאי אפשר לעבור, אפילו שברם בידים פטור (וסיים שאם בשעה ששברם הווק בהם פטור המניח, אף על פי שמילא כל הדרך, איהו דאזיק אנפשיה), והמחבר בשו"ע הביא גם לשון הרמב"ם וגם לשון הטור, ולכאורה הוא או יתור לשון או סתירה, וע"כ פירש הסמ"ע דמ"ש בשו"ע שאם מילא כל הדרך פטור על שבריתן, דמשמע דוקא נתקל אבל לא כששברן בידים, איירי כשאפשר לסבב ולילך מן הצד או להנביה רגליו ולעבור דרך עליהם, ובסיפא כתב שאפי' שברם בידים פטור, היינו כלשון הטור שא"א לעבור וכו'. ובערוה"ש פירש דעת השו"ע שאם מילא ממש עד שאי אפשר לעבור, אפילו שברם בידים פטור, ואם יש מקום לעבור בדוחק, אם שיבר בידים חייב ואם נתקל ושברם פטור, שאינו צריך לטרוח ולהתבונן ולילך במקום דחוק שיתחייב ע"י כשלונו בהם, עיין שם. ועיין בשו"ת בית אפרים הו"מ סימן עט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ו. הרי אמרו לרכובה שלש ולבעיטה חמש ולסנוקרת שלש עשרה לפנדא דמרא ולקופינא דמרא מאי שלח ליה חסדא חסדא קנסא קא מגבית בנבל

יש הכאות רבות⁵⁷ שיש בהן צער וביזוי מעט, ואין בהן נזק, ופסקו להן חכמים דמים קצובים שכל המכה את חברו הכאה אחת מהן ישלם אותה המזון שקצבו לה, וכללו באותה קצבה הקנס שראוי לקנוס אותו המכה, ואמר שיתן הצער והבושת והריפוי והשבת בין צריך לרפואה בין אינו צריך לרפואה, לעולם כזה הוא משלם⁵⁸.

ובזמן הזה שאין לנו בית סמוכין דנים דיני קנסות, וכל זה דוקא⁵⁹ בקנסות הכתובים, אבל קנסות שבאים חכמים לקנוס מעצמן על תקנתן, גובין בכל מקום⁶⁰. וגם קנסות הכתובים יש לדונם ע"פ ז' טובי העיר⁶¹. וכן נוהגין בכל מקום שטובי העיר בעירן כב"ד הגדול, מכין ועונשין, והפקרן הפקר כפי המנהג מה שהוא צרכי הקהל⁶².

ז. עביד איניש דינא לנפשיה

⁵⁷ שו"ע ונו"כ תכ מא

⁵⁸ ובשו"ע שם הביא את החיובים השונים ואלו הן, הבעט בחבירו ברגלו שהוא בזיון גדול אמרו שישלם ה' סלעים, הכהו בארכובתיו אינו גנאי כל כך משלם ג' סלעים, קבץ אצבעותיו כמו אונגד אגודה והכהו בידו כך כשהיא אגודה, יש כאן גנאי וגם מכה בחזק משלם י"ג סלעים, תקע את חבירו בכפו משלם סלע, סטרו על פניו הוא גנאי גדול וצער משלם נ' סלעים, סטרו באחוריו ידו משלם ק' סלעים, וכן אם צרם באזנו או תלש בשערו או רקק והגיע בו הרוק משלם מאה סלעים, וכזה הוא משלם על כל מעשה ומעשה מהן. כיצד, כגון שבעט בחבירו ד' בעיטות אפילו זו אחר זו משלם ד' פעמים ה' סלעים, ואם סטרו על פניו שתי סמירות משלם ב' פעמים נ' סלעים, וכן בכולן. יש אומרים שאלו הדמים הקצובים אינם אלא כשביל הבושת והצער, מפני שב' הדברים האלו ישנם ברוב היוזק שאדם עושה לחבירו, אבל אם יש רפוי ושבת הכל לפי הענין, כי בזה לא שייך לעשות קצבה שפעמים הם רב מאוד, ויש ללכת בכל כיוצא בזה אחר המנהג.

⁵⁹ רמ"א חו"מ א ה

⁶⁰ ובסקי מהרא"י [תרומת הדשן ח"ב] סי' ס"ד משמע דיכול לקנוס למי שאינו רוצה להיות ציית דין שיתן קנס למלך. סמ"ע שם כא, עיין תומים (סק"ה) שחלק בין מילתא דשכיח ללא שכיח, דמילתא דלא שכיח אף בכה"ג אין גובים בחו"ל

⁶¹ סמ"ע שם כ. ונראה די"ל בהסכמת חבר עיר, דלהאי מילתא צריך ודאי חבר עיר. אורים טו

⁶² רמ"א שם סי' ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובעט' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר במסכת ברכות דף ה: שי"א⁶³ יכול אדם לעשות דין לעצמו, אם רואה שלו ביד אחר שגזלו, יכול לקחתו מידו אפילו הוא דבר שאין בו הפסד אם ימתין עד שיעמידנו בדין, והוא שיוכל לברר ששלו הוא נוטל בדין

וי"א⁶⁴ דלא אמרינן עביד אינש דינא לנפשיה רק בחפיץ המבורר לו שהוא שלו, כגון שגזלו או רוצה לגזלו או רוצה להזיקו, יכול להציל שלו. אבל אם כבר נתחייב לו מכח גזילה או ממקום אחר, לא. ויש מתירים⁶⁵ אפילו לתפוס מיד חברו דבר שיש לו עליו ספק תביעה.

לפיכך במקום שמעסיק עיכב את משכורתו של שכירו בלי להודיעו למה ומדוע, ורק משתבעו בבי"ד גילה שמעכב המשכורת משום שלטענתו הזיק אותו בתשלום מיותר עי"כ שדיווח לו דיווח שיקרי על מספר שעות שהשכיר כלל לא עבד בהן, תפיסת המשכורת הינה שלא כדין מכיון שאינו יכול להוכיח בדין ששלו הוא נוטל, וחובת ההוכחה על ההטעיה במשכורת חלה על המעסיק, וכיון שאין לו ראיה, אין לו זכות לעשות דין לעצמו בענין זה.

במקרה בו נגזל מאחד סך ברור וידוע ויש בידו מעות של הגזלן רשאי לקחת מעות אלו כנגד סך הגזילה אבל אינו רשאי לעכב חפץ של הגזלן כשאינו שומת החפץ ברורה⁶⁶

⁶³ בשו"ע חו"מ ד א פסק כדעת הרא"ם בספר יראים סי' רעג, שכל שיכול לברר טענתו בעדים רשאי הוא לעשות דין לעצמו, ולקחת מיד חברו גם תמורת מה שגזלו או גנבו, אפילו כבר הוציא מה שגזלו או גנבו ואינו בעין. אך בחוב הבא מחמת מלוה שהלוה לו בשעת דחק, או גם משאר תביעות שבא עם חברו לידי הסכם והזקיפו עליו במלוה, וזה פושט לו עתה את הרגל ואינו רוצה לשלם חובו. אסור. ובמעשה המסופר מרב הונא היה הדבר ברור רק לו לבדו שהאריס גנב ממנו הזמורות, אך לא היה יכול לברר בעדים שכן הוא, לפיכך אמרו לו שלא עשה כהוגן וכ"כ בשו"ת יבי"א חו"מ ו סי' א

⁶⁴ ברמ"א שם שפסק כדעת המרדכי (ב"ק פרק המניה סימן ל מובא בב"י חו"מ סי' ד) בשם רבינו מאיר שדין עביד אינש דינא לנפשיה לא נאמר אלא בחפיץ הנמצא ביד חברו המבואר שהוא שלו ומחויק בו ומסרב להחזיר לו, אבל בשאר מקרים לא. שלא התיר רב נחמן שיעשה אדם דין לעצמו אלא במקרה שהוא רואה דבר שלו ביד חברו, שהוא יכול לברר בעדים שזה הדבר שלו, או שחבירו מודה לו, וחבירו גזלו מידו או גנבו ממנו ומסרב להחזירו כמו שהוא בעין ברשותו, אבל כל שאין ידוע בבירור גמור שאותו דבר הוא שלו, ואינו יכול לברר טענתו בעדים, או שאין לוקח את החפיץ עצמו שנגנב, אלא דברים אחרים. כמו רב הונא ברכות שם שלקח זמורות אחרים. אין לו רשות לעשות דין לעצמו לקחת דבר מיד חברו, אפילו אם יהיה לו הפסד בהמתנתו עד שיעמידנו לדין.

⁶⁵ השי"ך בתקפו כהן סימן קח הביא בשם היש"ש בפ' כיצד הרגל סימן ה שאינו מועיל תפיסה אלא כגוף הדבר שיש בו הספק, אבל כשתפס בדבר אחר ה"ז גזלן, והשי"ך שם האריך לחלוק וסובר שבספיא דדינא או בספק בשמר וכיוצא בזה שאינו עומד להתברר אפילו בב"ד, ה"ז כבמקום פסידא דעביד דינא לנפשיה, ומותר אפילו לכתחלה לתפוס.

⁶⁶ בשואל ומשיב תליתאה סי' שע"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ראובן שגזל ממנו שמעון שידוע כאיש תקיף ואלים סכום כסף, ואין לו עדים על כך, ופעם שכח אצלו שמעון חפץ ששויו קרוב לסכום הכסף שנגזל ממנו, מותר לראובן להחזיק בחפץ לעצמו או למוכרו תמורת כספו, בהיות שמעון ידוע כאדם תקיף ואלם, ואין ביכלתו של ראובן לתובעו בב"ד ולדון עם התקיף ממנו⁶⁷.

אסור לנכות משכר הפועל, בגלל שגנב חפצים מהמפעל. והעצה היא לומר לפועל, גנבת חפצים מהחנות (כגון סודר חולצה), או שאתה בא עמי לבית דין להתדיין או שאתה מסכים שאנכה לך משכרך.

אם הפועל גנב מעות, רשאי בעל החנות לנכות משכרו ליטול ממון כנגד הממון שגנב, כי בכסף אין הבדל בין מטבע זו לאחרת⁶⁸.

דווקא הוא בעצמו יכול למעבד דינא לנפשיה, אבל אסור לעשות על ידי עובדי כוכבים.

בחוב⁶⁹ הבא מחמת הלואה⁷⁰ אמרה תורה (דברים כד פסוק י) לֹא תִבֹּא אֶל בֵּיתוֹ לְעֵבֶט עֲבֹטוֹ, ולכן אף על פי שהוא בטוח שחייב לו, אסור המלוה לתפוס מנכסי הלוה או למכור משלו שלא על פי בית דין⁷¹, ואפילו לתפוס מנכסי הלוה כדי שיהא מוחזק כשיתבענו אח"כ לדין, דעת כמה פוסקים⁷² לאסור, וכל שכן שאסור לגנוב משל לזה כדי לגבות חובו שלא בידיעתו, ויש אוסרים להוציא שקר מפיו לגבות חובו.

⁶⁷ שו"ת יבי"א חו"מ ו סי' א

⁶⁸ חשו"ק חמד ברכות ה :

⁶⁹ פתחי חושן חלק א פרק ו א

⁷⁰ אבל בחוב שאינו בא מחמת הלואה, איסור לא תבא אל ביתו ליבא, וכמ"ש בשו"ע סימן צז סעיף יז שבחוב מכה ערבות או שכירות אין בו איסור לא תבא אל ביתו

⁷¹ והריב"ש סימן שצו סובר שבחוב הלואה לא אמרינן עביד איניש דינא לנפשיה, ואפילו במקום דאיכא פסידא, ומדייק מדברי הטור בסימן ד שלאחר שהביא הך דעביד איניש דינא לנפשיה כתב, ודוקא שבא להציל את שלו שגזלו או שבא לגזלו, והוא עומד עליו להציל שלו, אבל אין לו רשות למשכנו בשביל חובו כאשר יתבאר בע"ה, ע"כ, ואפילו לשיטת ר"ת שסובר שבתורת גוביינא מותר, כתב הריב"ש דאיירי כשגזלו ע"י ב"ד, אבל שהוא יגבה לעצמו ויחליט המשכון לעצמו או למכור לאחרים בלא שומת ב"ד, חלילה, ישתקע הדבר ולא יאמר, עכ"ל הריב"ש. ועי' קצה"ה סימן צז סק"ב וסימן שנט מ"ש בדברי הריב"ש, ועי' אמרי בינה הלכות דיינים סימן י.

⁷² עי' קצה"ח סימן ד סק"א שהביא דברי הש"ך בתקפו כהן סימן קטו וקטז, ומסיק לאיסור, ובשער משפט שם מתיר, ועי' פת"ש שם ובאמרי בינה הנ"ל ובתהלה לדוד לחו"מ סימן ג, ומבואר בדברי הפוסקים שאפילו לתפוס משכון אסור, כמ"ש בשו"ע סימן צז סעיף ו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

נראה דעת האחרונים⁷³ בכל הנ"ל שגם כשאי אפשר לו לקבל את שלו ע"י בית דין קיים האיסור. ויש אומרים⁷⁴ שאם אין הלוח רוצה לפרוע, נתבטל שם הלואה למפרע ונעשה גזל בידו, וממילא אין כאן איסור.

עבר⁷⁵ ותפס מנכסי הלוח במקום שאינו יכול להוציא מעות בדין, מה שעשה עשוי ואין מוציאין ממנו.

בא לידו ממון הלוח ברשות, ובמקום שאם יצטרך לבא עמו בדין תורה עלול לבא לידי הפסד, יש אומרים שאפילו בחוב הלואה מותר לו לעכב הממון בידו.

ח. בן בג אומר אל תיכנס לחצר חברך ליטול את שלך שלא ברשות שמא תראה עליו כגנב אלא שבור את שיניו ואמור לו שלי אני נוטל

אסור⁷⁶ לקחת בסתר מחבירו כדי לעשות דין לעצמו אפילו כנגד חוב ידוע, אפילו אם רואה שלו ביד אחר⁷⁷, אך אם הגנב איש אלים ואינו יכול להוציא

⁷³ קצה"ח סימן צו סק"ב שהביא מהראשונים. אמנם בשער משפט סימן ד סק"א כתב שבמקום שאינו יכול לגבות חובו ע"י ב"ד מותר לתפוס בעצמו, ע"י אלפי מנשה לחו"מ סימן ד שהאריך בדברי השע"מ ונראה שהסכים עמו, וע"י קובץ הפוסקים שם בשם שו"ת חסד לאברהם. פתחי חושן שם הערה ח
⁷⁴ אמרי בינה דיני גביית חוב סימן ב ובחלק השו"ת סימן ג.
⁷⁵ פתחי חושן שם ד

⁷⁶ שו"ע הרב הל' גולה ונגבה סכ"ח. וע"י מנ"ח מצוה רכד שמשמע שהוא בכלל הלאו של לא תגנוב. וע"י שו"ת שואל ומשיב (מהדו"ג ח"א סימן שעא) ולכאורה היה אפשר לומר שאינו גנב ממש, אלא עצה טובה קמ"ל שלא יחשדוהו כגנב, ובשו"ת בצל החכמה (ח"ג סימן קכו) הביא מדברי האגודה והמאירי בב"ק שם שכתבו שבסתר לא יכנס שלא יהא נראה כגנב, וגם בדבריהם אפשר לפרש כן, אלא שהביא מתו"כ (קדושים יט, כג) בפסוק לא תגנובו שדורש בן בג בן לא תגנוב את שלך מאחר הגנב שלא תיראה גונב, ומדדריש ליה מקרא משמע שאיסור הוא ולא עצה טובה, ועוד הביא בשם הידושי ר' מאיר שמחה על הפסוק לא תעשו עול כמשפט, שאף אם תדע שפלוני הקונה ממך גזל מאתך או חייב לך, לא תעשה לו עול במשקל ליטול המגיע לך, אף שזה כמשפט. ובספר חסידים סימן תתפ"ב כתב, אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו, כאשר עשה לי במאזני מרמה אשלמה לו, ואם העיד עליך שקר אל תאמר כן אעשה לו, אם גנב לך אל תגנוב לו, ע"כ. ובאמרי בינה דיני דיינים סימן ט העלה ג"כ שאין איסור גניבה בכיוצא בזה, אלא עצה טובה, מיהו כל זה בחפץ שלו, אבל בתביעת ממון אפשר דלכו"ע יש גם איסור גניבה, עיין שם. וע"י שו"ת אנרות משה חו"מ סימן ג.

⁷⁷ מדברי בן בג בן בג נמרא דקמא דף כ"ז הנז' מוכח דאסור ליקח את שלו בסתר, ומה שאמר הגאון מהרי"ש הנז' וז"ל, ואף דמסיק שם דבן בג בן יחידאה היא וקו"ל דעביד דינא לנפשיה ע"כ, הנה דבריו מגומגמים, דהך תירוץא דבן בג בן יחידאה היא הוא לרבי יהודה, ואדרבה בן בג בן אתי כרב נחמן דקו"ל כוותיה כי באמת בן בג בן ס"ל דמצי עביד דינא לנפשיה, ורק ס"ל שלא יבא ליקח בסתר אלא יעשה דין לעצמו בגלוי וכן הוא סברת רב נחמן. וכן ראיתי להגאון שער משפט בסי' שמ"ח דק"א. הרב פעלים בח"ג החו"מ סי' ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

מזמנו רשאי ליקח בסתר בתנאי⁷⁸ א. שברור וידוע לו כמה הוא הסך שגזלו, ב. ע"מ שיקח כנגד סך מעותיו ממועות של הגזלן, ולא יקח חפץ ששוה כפי ערך מעות שגזל ממש, ג. שאינו להוציא בלעז מפיו בגלוי.

⁷⁸ כ"כ לנתיר בשו"ת רב פעלים שם רק בהתקיים ג' תנאים אלו אך בשו"ע הרב שם כתב סתם שבאי אפשר להצילו בענין אחר מותר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

